

Investigating the Impact of Human Capital on the Economic Development of Iraq Country

Abdolrahim Hashemi Dizaj^{*1}, Mohammad Hassanzadeh², Mohammad Sadeq Meysam Javad³

1. Associate Professor, Department of Economics, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

2. Professor, Department of Economics, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

3. Master's Student, Department of Economics, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Extended Abstract

Introduction

Human capital refers to the skills, knowledge, experience, and attributes that individuals possess that contribute to their productivity and economic value. The importance of human capital in an economy can be expressed from different perspectives. A well-educated and skilled workforce tends to be more productive, which fosters economic development and growth. On the other hand, human capital fosters innovation, as skilled individuals are more likely to develop new ideas and technologies. Countries with higher levels of human capital are often more competitive in the global marketplace and attract investment and talent. A skilled workforce can adapt to changing economic conditions and industries, ensuring long-term sustainability. In other words, higher levels of education and skills are associated with better job opportunities, which lead to improved living standards. Investing in human capital can reduce inequality, promote social mobility, and foster a more inclusive society. A strong emphasis on human capital development can reduce unemployment rates by equipping individuals with relevant skills. Higher human capital typically leads to better-paying jobs, which benefits individuals and the economy. Education is often associated with better health choices and outcomes, and reduces health care costs to society. People with higher levels of education are more engaged in civic engagement and contribute positively to their communities. Investing in human capital is essential for economic prosperity. It not only enhances individual potential, but also drives collective growth, innovation, and social well-being. As economies evolve, focusing on human capital development will be crucial to maintaining progress and competitiveness.

Human capital plays a critical role in economic growth and development through a variety of mechanisms. A well-educated and trained workforce can perform tasks more efficiently, leading to higher output per worker. Skilled individuals are better equipped to adopt and integrate new technologies, increasing productivity. Human capital fosters innovation by encouraging creative problem-solving and the development of new ideas. A knowledgeable workforce is more likely to engage in entrepreneurial activities, which leads to the creation of new jobs and employment opportunities. On the other hand, people with higher levels of education and skills tend to earn more, which helps increase purchasing power and economic demand. As businesses grow and new sectors emerge, the demand for skilled workers increases, reducing unemployment rates. A skilled workforce can more easily adapt to changes in the economy, such as shifts in demand or technological advances. Countries with strong human capital are often better positioned to recover from economic downturns and crises. Education fosters civic responsibility and participation in government, which leads to better policymaking and economic management. An educated population can contribute to social stability, reduce conflict, and enhance cooperation. Human capital is a fundamental driver of economic growth. By investing in education and skills development, economies can increase productivity, foster

* Corresponding Author Email: a.hashemi@uma.ac.ir

Cite this article: Hashemi Dizaj, A., Hassanzadeh, M. and Meysam Javad, M. S. (2025). Studying the Impact of Human Capital on Economic Development in Iraq Country. Journal of Sustainable Urban & Regional Development Studies (JSURDS), 6(3), 186-198.

innovation, and create flexible labor markets, ultimately leading to sustainable prosperity and improved quality of life for their populations.

Methodology:

Studying the impact of human capital on economic development in Iraq is essential to building a sustainable and resilient economy. By emphasizing education and skills development, Iraq can increase its human capital, foster growth, stability, and improve living standards for its population. Given the urgency and priority of this research, the main objective of the present study is to examine the role and impact of human capital on economic development in Iraq. The present study analyzes and examines the short-term and long-term effects of the impact of human capital on economic development in Iraq during the period 1990-2023 in the form of econometric models and methods. One of the advantages of this model is that it can be used for time series regardless of whether they are aggregate or a combination of both. In addition to the fact that the number of co-occurring vectors is also specified, this model also provides efficient results for small samples. Pesaran and Shin (1997) prove that the co-occurring vector is the result of using the least squares method, which is based on an autodistribution model with well-specified distributional lags. In addition to the fact that the least squares estimator has a normal distribution, it has less bias and is more efficient in small samples. In this model, the difference between the dependent and distributed variables is obtained and the endogeneity problem is solved. It also estimates the short- and medium-term components simultaneously and solves the problems of dependent variables and autocorrelation. Finally, the model overcomes the problems of unstable results in time series data.

Results and Discussion:

The results of the short-term model show that the first lag of GDP has had a positive and significant effect on itself. So that with a one percent increase in GDP in the previous period, it has increased by 0.684 percent in the current period. Human capital has had a negative and significant effect on GDP. So that with a one percent increase in human capital, it has decreased by 0.593 percent in GDP. This issue may be due to the fact that appropriate measures and planning have not been taken in the short-term period to improve human capital indicators. The first lag of human capital has had a positive and significant effect on GDP. With an increase in human capital in the previous period, it has increased by 0.047 percent in GDP.

Financial development has had a positive and significant effect on GDP, with a one percent increase in financial development, GDP has increased by 0.327 percent. This indicates that the development of the financial sector is effective in improving and promoting GDP in the short term. The first lag of financial development has had a negative and significant impact on financial development. So that a one percent increase in the first lag of financial development has caused a 0.188 percent decrease in GDP.

Labor has had a negative and significant impact on GDP. So that a one percent increase in the labor force has caused a 0.874 percent decrease in GDP. This indicates that the labor force has caused a decrease in GDP in the short term due to low skills and education. The second lag of labor has had a positive and significant impact on GDP. So that a one percent increase in the labor force has caused a 0.869 percent increase in GDP.

Government spending has had a positive and significant impact on GDP. So that a one percent increase in government spending has caused a 0.258 percent increase in GDP. An increase in government spending through increased investment increases demand and, as a result, increases GDP. The first lag of government spending has had a negative and significant impact on GDP. So that with a one percent increase in government spending, GDP has decreased by 0.118 percent. Population growth has increased GDP through increased production of science and knowledge and changes in technological improvements in production.

Conclusion:

Unemployment has had a negative and significant effect on GDP. So that an increase in unemployment has caused a 0.411 percent decrease in economic growth. The reduction in the labor force and the closure of enterprises in the short term cause a decrease in economic growth. The first

pause of unemployment has had a positive and significant effect on economic growth. So that with an increase in unemployment, GDP has increased by 0.096 percent.

The effect of human capital on GDP in the short term has been negative and significant. So that with a one percent increase in human capital, GDP has decreased by 0.593 percent. The variables of government spending and financial development have also had a positive and significant effect on GDP in the short term.

Similarly, in the long term, human capital has had a positive and significant effect on GDP. So that a one percent increase in human capital has caused a 0.176 percent increase in GDP. Financial development has had a positive and significant effect on GDP. A one percent increase in financial development has caused a 2.075 percent increase in economic growth. Government spending has had a positive and significant effect on GDP. A one percent increase in government spending has caused a 0.525 percent increase in GDP. Labor has had a negative and significant effect on GDP. So that with a one percent increase in labor, GDP has decreased by 278.2 percent. In developing countries, because the labor force does not have the necessary education and skills in the production process, it causes a decrease in GDP. Unemployment has had a negative and significant effect on GDP. So that with a one percent increase in unemployment, GDP has decreased by 352.1 percent.

Keywords: Human capital, economic development, Iraq.

References

Abu Nouri, Esmail and Garmabi, Abolfazl (2015). The share of labor in production and its effect on economic growth in Iran, *Economic Research*, (1)51, 1-24.(in persian).

Ahmadian, Mohaddeseh, Mahmoudzadeh, Mahmoud and Qavideh, Saleh (2014). The effect of government expenditure components on economic growth in Iran, *Economic Modeling*, (26)7, 64-76. (in persian).

Asayesh, Hamid, Mostafapour, Yalda and Shamsollahi, Reza (2014). The effect of factors affecting inflation: with emphasis on the Covid-19 pandemic, *Economic Policy and Research*, (1)2, 95-121. (in persian).

Afgeh, Seyed Morteza, Moltafat, Hossein and Baharvand, Parasto. (2014). A study of the effect of demographic changes and human capital on economic growth in Iran, *Sustainable Economy*, 3(1), 161-185. (in persian).

Tashkini, Ahmad (2014). *Applied Econometrics with the Help of Macrofit*, Dibakaran Cultural and Artistic Institute, Tehran: First Edition Publications. (in persian).

Nofaresti, Mohammad (2008). *Single Root and Cointegration in Econometrics*, Rasa Cultural Services, Tehran, Rasa Publications. (in persian).

Hosseini Yazdi, Seyedeh Safieh, Emadzadeh, Mustafa and Daei Karimzadeh, Saeed (2002). Globalization, Human Capital Accumulation and Economic Growth in Selected Developed and Developing Countries, *Quantitative Economics Research*, 19(2), 111-150. (in persian).

Javanmard, Habib A... and Mohammadian, Fatemeh (2009). Effective Indicators in Measuring Human Capital, *Human Resource Management Research*, (1)1, 67-98. (in persian).

Raisi, Banafsheh and Zahedian, Alireza (2002). Investigating the relationship between unemployment rate and economic growth rate in Iran and selected countries, *Review of official statistics of Iran*, (2)31, 414-439. (in persian).

Arab, Azadeh, Sarlak, Ahmad, Ghiyasi, Mojtaba, Sharifnejad, Maryam (1400). Investigating the impact of financial development on economic growth of Iran, *Economic Research*, (4) 21, 67-86. (in persian).

Naderi, Abolghasem (2004). *Economics of education*, Tehran, Yastron Publications. (in persian).

Naderi, Abolghasem and Heydari-Kebriti, Tayyebeh and Amiri, Abdolreza (2015). The relationship between human capital and organizational performance, a case study of Asia Insurance Company, *Strategic Research and Educational Management*, (5)2, 1-30(in persian)..

Makian, Seyed Nizamuddin and Izadi, Mohammadreza (2015). Studying the impact of financial development on Iran's economic growth, *Iranian Economic Research*, (62)20, 139-162. (in persian).

Mozaffari, Zana (1400). The effect of human capital on Iran's economic growth; GMM approach in time series and fuzzy logic, *Quarterly Journal of Economic Research*, 56(1), 145-172. (in persian).

Yavari, B., Hejbar Kiani, K., Kambiz, B. Partovi, and F. Khalili (2010). Direct and interactive effects of energy consumption and human capital on economic growth of selected developing oil countries, *Modern Economics and Trade*, (1)15, 153-178. (in persian).

Acemoglu, D., & Autor, D. (2020). Skills, tasks, and technologies: Implications for employment and earnings. *Handbook of Labor Economics*, 4, 1043-1171.

Becker, G. S. (2020). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education* (3rd ed.). University of Chicago Press.

Bloom, D. E., Canning, D., & Chan, K. (2022). Higher education and economic development in Africa. World Bank Publications. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1642-9>.

Choudhury, A. R., & Kim, S. (2021). Human capital development and economic growth: Evidence from South Asia. *Journal of Economic Studies*, 48(1), 172-185.

Chung, P. M. (2020). Endogenous technological change. *Journal of Political Economy*, 98(5), 71-102.

Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2022). The economic impact of educational quality. *World Bank Research Observer*, 35(1), 1-28.

Karat, Nam yam and Bask Denis (2006). Human Capital in Service Organizations: Identifying Value Drivers. *Journal of Intellectual Capital*. Vol 7, No. 3,PP: 381-393.

Kauffman, M., & Lichtenstein, G. (2021). The role of human capital in economic development: Around the world. *Economic Development Quarterly*, 35(2), 99-113.

Lutz, W., & Samir, K. C. (2020). The role of education in economic growth: Evidence from sub-Saharan Africa. *Population and Development Review*, 46(3), 485-509.

Mendel, S, (1998), Financing Human Development, *World Development*, 16(40),88-123.

Minses, M,. (2003). Do equity financing cycles matter? Evidence from biotechnology alliances. *Journal of Financial Economics*, 67(3), 411-446.

Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. *Journal of applied econometrics*, 16(3), 289-326.

Psacharopoulos, G., & Patrinos, H. A. (2022). Returns to investment in education: A global update. *Education Economics*, 29(2), 115-134.

Van Meer, T. (2021). Education and economic growth: A global perspective. *International Journal of Educational Development*, 84, 102415.

بررسی تاثیر سرمایه انسانی بر توسعه اقتصادی کشور عراق

عبدالرحیم هاشمی دیزج^{۱*}، محمد حسن زاده^۲، محمد صادق میثم جواد^۳

۱. دانشیار، گروه اقتصاد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

۲. استاد، گروه اقتصاد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه اقتصاد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

مقدمه:

سرمایه انسانی به مهارت‌ها، دانش، تجربه و ویژگی‌هایی اطلاق می‌شود که افراد دارای آن هستند و به بهره‌وری و ارزش اقتصادی آنها کمک می‌کند. اهمیت سرمایه انسانی در اقتصاد را می‌توان از دیدگاه‌های مختلفی می‌توان بیان کرد. نیروی کار با تحصیلات خوب و ماهر تمایل به بهره‌وری بیشتر دارد و باعث تقویت توسعه و رشد اقتصادی می‌شود. از سوی دیگر، سرمایه انسانی نوآوری را تقویت می‌کند، زیرا افراد ماهر احتمال بیشتری برای توسعه ایده‌ها و فناوری‌های جدید دارند. کشورهای که دارای سطوح بالاتری از سرمایه انسانی هستند، اغلب در بازار جهانی رقابت بیشتری دارند و سرمایه‌گذاری و استعداد جذب می‌کنند. نیروی کار ماهر می‌تواند با شرایط اقتصادی و صنایع در حال تغییر سازگار شود و پایداری بلندمدت را تضمین کند. به بیانی دیگر، سطح تحصیلات و مهارت‌های بالاتر با فرصت‌های شغلی بهتر مرتبط است که منجر به بهبود استانداردهای زندگی می‌شود. سرمایه‌گذاری در سرمایه انسانی می‌تواند نابرابری را کاهش داده و تحرک اجتماعی را ارتقاء دهد و جامعه‌ای فراگیرتر را تقویت کند. تاکید زیاد بر توسعه سرمایه انسانی می‌تواند با تجهیز افراد به مهارت‌های مربوطه، نرخ بیکاری را کاهش دهد. سرمایه انسانی بالاتر معمولاً منجر به مشاغل با درآمد بهتر می‌شود که به نفع افراد و اقتصاد است. آموزش اغلب با انتخاب‌ها و پیامدهای بهداشتی بهتر مرتبط است و هزینه‌های مراقبت‌های بهداشتی را برای جامعه کاهش می‌دهد. افرادی که سطوح تحصیلات بالاتری دارند بیشتر درگیر فعالیت‌های مدنی هستند و به طور مثبت به جوامع خود کمک می‌کنند. سرمایه‌گذاری در سرمایه انسانی برای رونق اقتصادی ضروری است. این نه تنها پتانسیل فردی را افزایش می‌دهد، بلکه باعث رشد جمعی، نوآوری و رفاه اجتماعی می‌شود. با تکامل اقتصادها، تمرکز بر توسعه سرمایه انسانی برای حفظ پیشرفت و رقابت بسیار مهم خواهد بود.

سرمایه انسانی از طریق مکانیسم‌های مختلف نقش مهمی در رشد و توسعه اقتصادی ایفا می‌کند. یک نیروی کار آموزش دیده و آموزش دیده می‌تواند وظایف را با کارایی بیشتری انجام دهد که منجر به خروجی بالاتر به ازای هر کارگر شود. افراد ماهر برای پذیرش و ادغام فناوری‌های جدید مجهزتر هستند و بهره‌وری را بیشتر می‌کنند. سرمایه انسانی با تشویق به حل خلاقانه مسائل و توسعه ایده‌های جدید، نوآوری را تقویت می‌کند. نیروی کار آگاه بیشتر درگیر فعالیت‌های کارآفرینی می‌شود که منجر به ایجاد مشاغل جدید و فرصت‌های شغلی می‌شود. از طرفی دیگر، افرادی با سطوح تحصیلات و مهارت‌های بالاتر تمایل به کسب درآمد بیشتری دارند که به افزایش قدرت خرید و تقاضای اقتصادی کمک می‌کند. با رشد کسب و کارها و ظهور بخش‌های جدید، تقاضای کارگران ماهر بیشتر می‌شود و نرخ بیکاری را کاهش می‌دهد. یک نیروی کار ماهر می‌تواند به راحتی

*نویسنده مسئول: a.hashemi@uma.ac.ir

ارجاع به این مقاله: هاشمی دیزج، عبدالرحیم، حسن زاده، محمد و میثم جواد، محمد صادق. (۱۴۰۴). بررسی تاثیر سرمایه انسانی بر توسعه اقتصادی کشور عراق. فصلنامه مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای، ۶(۳)، ۱۸۶-۱۹۸.

با تغییرات در اقتصاد، مانند تغییر در تقاضا یا پیشرفت‌های فناوری، سازگار شود. کشورهای دارای سرمایه انسانی قوی اغلب در موقعیت بهتری برای بهبود از کودکان و بحران‌های اقتصادی قرار دارند. آموزش و پرورش مسئولیت مدنی و مشارکت در حکومت را تقویت می‌کند که منجر به سیاست‌گذاری و مدیریت اقتصادی بهتر می‌شود. جمعیت تحصیلکرده می‌تواند به ثبات اجتماعی، کاهش درگیری‌ها و تقویت همکاری کمک کند. سرمایه انسانی محرک اساسی رشد اقتصادی است. با سرمایه‌گذاری در آموزش و توسعه مهارت‌ها، اقتصادها می‌توانند بهره‌وری را افزایش دهند، نوآوری را تقویت کنند و بازار کار انعطاف‌پذیر ایجاد کنند، که در نهایت منجر به رفاه پایدار و بهبود کیفیت زندگی برای جمعیت‌شان می‌شود.

روش‌شناسی:

مطالعه تاثیر سرمایه انسانی بر توسعه اقتصادی در عراق برای ایجاد یک اقتصاد پایدار و مقاوم ضروری است. با تأکید بر آموزش و توسعه مهارت‌ها، عراق می‌تواند سرمایه انسانی خود را افزایش دهد، باعث رشد، ثبات و بهبود استانداردهای زندگی برای جمعیت خود شود. با توجه به ضرورت و اولویت این پژوهش، هدف اساسی مطالعه حاضر، بررسی نقش و تاثیر سرمایه انسانی در توسعه اقتصادی در کشور عراق می‌باشد. پژوهش حاضر اثرات کوتاه‌مدت و بلندمدت تاثیر سرمایه انسانی بر توسعه اقتصادی عراق در طی دوره سال‌های ۲۰۲۳-۱۹۹۰ را در قالب الگوها و روش‌های اقتصادسنجی تحلیل و بررسی می‌کند. از مزایای این مدل این است که این مدل می‌تواند برای سری زمانی بدون توجه به اینکه جمعی یا ترکیبی از هر دو باشد مورد استفاده قرار گیرد. افزون بر این مورد که تعداد بردارهای هم جمعی هم مشخص می‌شود. همچنین این مدل برای نمونه‌های کوچک هم نتیجه‌های کارآ را به دست می‌دهد. پسران و شین ۱۹۹۷ اثبات می‌کنند که بردار هم جمعی نتیجه استفاده از روش حداقل مربعات است که بر پایه یک الگوی خودتوزیع با وقفه‌های توزیعی که وقفه آن به درستی بیان شده باشد، کسب می‌شود. افزون بر آنکه برآوردگر حداقل مربعات دارای توزیع نرمال باشد، در نمونه‌های کوچک از اریب کمتر و کارایی بیشتر بهره‌مند می‌باشد. در این مدل میان متغیرهای وابسته و توزیعی تفاوت حاصل می‌شود و مشکل درون‌زایی را رفع می‌کند. همچنین اجزای بلندمدت و میان‌مدت را به صورت همزمان برآورد می‌کند و مشکلات وابسته به متغیرهای جا افتاده و خود همبستگی را حل می‌کند در نهایت اینکه مدل در مشکلات نتایج ناپایای داده‌های سری زمانی غلبه می‌کند.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری:

نتایج مدل کوتاه‌مدت، نشان می‌دهد که وقفه اول تولید ناخالص داخلی بر خودش تاثیر مثبت و معنادار داشته است. به طوری که با افزایش یک درصد تولید ناخالص داخلی دوره قبل باعث افزایش ۰/۶۸۴ درصدی در دوره جاری شده است. سرمایه انسانی تاثیر منفی و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است. به طوری که با افزایش یک درصدی سرمایه انسانی باعث کاهش ۰/۵۹۳ درصدی تولید ناخالص داخلی شده است. که این مساله می‌تواند ناشی از این باشد که در دوره کوتاه‌مدت اقدامات و برنامه‌ریزی مناسب برای بهبود شاخص‌های سرمایه‌انسانی صورت نگرفته است. وقفه اول سرمایه انسانی تاثیر مثبت و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است. با افزایش سرمایه انسانی در دوره قبل باعث افزایش ۰/۰۴۷ درصدی تولید ناخالص داخلی شده است.

توسعه مالی تاثیر مثبت و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است، با افزایش یک درصدی توسعه مالی، تولید ناخالص داخلی ۰/۳۲۷ درصد افزایش یافته است. که این مساله حاکی از آن است، که توسعه بخش مالی در کوتاه‌مدت برای بهبود و ارتقا تولید ناخالص داخلی موثر است. وقفه اول توسعه مالی تاثیر منفی و معنادار بر توسعه مالی داشته است. به طوری که افزایش یک درصدی وقفه اول توسعه مالی باعث کاهش ۰/۱۸۸ درصدی تولید ناخالص داخلی شده است.

نیروی کار تاثیر منفی و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است. به طوری که افزایش یک درصدی نیروی کار باعث کاهش ۰/۸۷۴ درصدی تولید ناخالص داخلی شده است. که این مساله حاکی از آن است، نیروی کار در کوتاه‌مدت به دلیل مهارت و آموزش پایین باعث کاهش تولید ناخالص داخلی شده است. وقفه دوم نیروی کار تاثیر مثبت و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است. به طوری که افزایش یک درصدی نیروی کار، باعث افزایش ۰/۸۶۹ درصدی تولید ناخالص داخلی شده است.

مخارج دولت تاثیر مثبت و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است. به طوری که افزایش یک درصدی مخارج دولت، باعث افزایش ۰/۲۵۸ درصدی تولید ناخالص داخلی شده است. افزایش مخارج دولت از طریق افزایش سرمایه‌گذاری، باعث افزایش تقاضا شده و در نتیجه تولید ناخالص داخلی افزایش می‌یابد. وقفه اول مخارج دولت تاثیر منفی و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است. به طوری که با

افزایش یک درصدی مخارج دولت، تولید ناخالص داخلی ۰/۱۱۸ درصد کاهش یافته است. رشد جمعیت از طریق افزایش تولید علم و دانش و تغییر در بهبود فناوری در تولید باعث افزایش تولید ناخالص داخلی شده است.

نتایج:

بیکاری تاثیر منفی و معناداری بر تولید ناخالص داخلی داشته است. به طوری که افزایش بیکاری باعث کاهش ۰/۴۱۱ درصدی رشد اقتصادی شده است. کاهش نیروی کار و تعطیلی بنگاه‌ها در کوتاه‌مدت باعث کاهش رشد اقتصادی می‌شود. وقفه اول بیکاری تاثیر مثبت و معنادار بر رشد اقتصادی داشته است. به طوری که با افزایش بیکاری، تولید ناخالص داخلی ۰/۰۹۶ درصد افزایش یافته است. تاثیر سرمایه انسانی بر تولید ناخالص داخلی در کوتاه‌مدت منفی و معنادار بوده است. به طوری که با افزایش یک درصدی سرمایه انسانی باعث کاهش ۰/۵۹۳ درصدی تولید ناخالص داخلی شده است. متغیرهای مخارج دولت و توسعه مالی هم در کوتاه‌مدت تاثیر مثبت و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته‌اند.

همچنین در دوره بلندمدت سرمایه انسانی تاثیر مثبت و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است. به طوری که افزایش یک درصدی سرمایه انسانی باعث، افزایش ۰/۱۷۶ درصدی تولید ناخالص داخلی شده است. توسعه مالی تاثیر مثبت و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است. افزایش یک درصدی در توسعه مالی باعث افزایش ۲/۰۷۵ درصدی رشد اقتصادی شده است. مخارج دولت تاثیر مثبت و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است. افزایش یک درصدی مخارج دولت باعث افزایش ۰/۵۲۵ درصدی تولید ناخالص داخلی شده است. نیروی کار تاثیر منفی و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است. به طوری که با افزایش یک درصدی نیروی کار، تولید ناخالص داخلی ۲/۲۷۸ درصد کاهش یافته است. در کشورهای در حال توسعه به دلیل نیروی کار از آموزش و مهارت‌های لازم در فرآیند تولید برخوردار نیستند، باعث کاهش تولید ناخالص داخلی می‌گردد. بیکاری تاثیر منفی و معنادار بر تولید ناخالص داخلی داشته است. به طوری که با افزایش یک درصدی بیکاری، تولید ناخالص داخلی ۱/۳۵۲ درصد کاهش یافته است.

کلید واژه‌ها: سرمایه انسانی، توسعه اقتصادی، کشور عراق.